

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Ideas in Deo non distingui intellectu diuino nec humano videntis Deum,
sed viatoris solum. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

modi respectus, quibus multiplicatur idea, non causantur à rebus, sed ab intellectu diuino comparante essentiam suam ad res.

Ad quartum dicendum, quod respectus multiplicantes ideas non sunt in rebus creatis, sed in Deo, Non tamen sunt reales respectus: sicut illi, quibus distinguuntur personæ: sed respectus intellecti à Deo.

Conclusio articuli est affirmans, quam disputatione vnica cum tota articuli doctrina breuiter explicabimus: præter illam vero nihil est in hoc articulo, quod explanatione aliqua indigeat.

DISPUT. LXXIII.

Quo pacto in Deo sint plures idæ.

In Deo sunt plures idæ sola ratione distinctæ, cap. 1.

Ideas in Deo non distinguuntur intellectu diuino, nec humana videtur Deum, sed viatoris solum, cap. 2.

Non dicuntur in Deo esse plures artes, aut scientia, sicut dicuntur esse plures idæ, cap. 3.

CAPVT I.

In Deo sunt plures idæ sola ratione distinctæ.

Proposita difficultas in ea solum opinione locum habet, quam disputatione præcedenti secuti sumus: videlicet ideam creaturarum in Deo esse ipsammet essentiam Dei. Nam si vera esset Scoti sententia, quæ dicit ideas esse creaturas ipsas obiectiue in Deo existentes, absque dubio plures essent idæ etiam realiter distinctæ in mente ipsius. Sed cum dictum sit ideam esse essentiam Dei, & ea simplicissima sit, dubium est, an plures, vel vna tantum idea concedi debeat: in hac vero difficultate Bonau. in 1. diff. 35. art. 1. q. 2. recenset quorundam sententiam, qui asserunt, plures ideas creaturarum in Deo esse, etiam sequendo opinionem, quæ docet, ideas non esse creaturas obiectiue in Deo existentes, sed essentiam eius. Neque vero hæc opinio fuit Gilberti, non enim eodem modo de attributis & relationibus diuinis dicebat re ipsa ab essentia Dei distinguuntur, ut disput. 116. c. 2. videbimus, de hac sententia dicit Bonau. etiam si primo aspectu probabilis videatur, errorem esse manifestum, quia diuinæ simplicitati manifeste aduersatur. An vero hoc ita sit, & qualis fuerit damnatio Gilberti in Conc. Remensi, disp. 120. fusius dicitur. Interim tamen de ideis, sicut de attributis, cum antiquioribus Theologis dicamus non realiter, sed neque formaliter ex natura rei media inquam illa distinctione, quam Scotus excogitauit, sed sola ratione distinguuntur, id quod loco citato probandum nobis est: habet enim communem rationem hæc idearum distinctio cum distinctione attributorum.

De ideis ita philosophantur, & docent cum S. Tho. in hoc art. Caiet. & recentiores Thomistæ, Alex. 1. p. q. 2. m. 4. art. 1. §. 3. Alber. in 1. d. 35. art. 9. Bonau. art. 1. q. 3. Ricard. d. 36. art. 2. q. 3. Aegid. art. 2. q. 2. præsertim ad 1. Capreol. q. 1. artic. 1. conclus. 3. Th. de Argent. q. 1. art. 1. in principio. Marfil q. 1. prolog. ar. 2. p. art. imo & Dur. d. 36. q. 3. na. 5. cum docuisset ideas esse ipsas creaturas obiectiue in Deo existentes, censet posse etiam ideam dici quodammodo essentiam ipsam: sed addit hoc pacto re ipsa vnicam tantum esse, & ratione solum multiplicem. Ex alijs vero commemoratis Vasquez, in 1. part. Tomus I.

Alber. putat commodius dici vnam tantum ideam in Deo esse plurium rerum, quam plures ideas rerum. Consentire videtur Aureol. quem refert Capreol. in illo primo art. imo & Duran. notauit melius dici plures rationes ideales in Deo esse, quam plures ideas, si idea sit ipsamet essentia Dei. Denique Marfil. asserit, ideas in Deo distinguuntur solum obiectiue, hoc est ex obiectis; loquitur fortassis more Nominalium, qui nullam concedunt in re aliqua distinctionem rationis, bene tamen distinctionem per connotata vel obiecta, de quo etiam loquendi modo loco citato tractandum erit.

Hoc saltem ex his omnibus auctoribus, ut certum colligamus, plures in Deo ideas non esse distinctas ex natura rei, sed sola ratione, siue hoc, siue illo modo loquendum sit. Porro absque alio additamento dici posse in Deo plures ideas non minus quam plures rationes ideales, ego non dubito, viroque enim modo loquendi denotatur ordo aliquis ad intellectum distinguentem, eo quod nomen idea relatiuum sit, & significet essentiam Dei, sed relatum ad creaturas, quæ relatio cum sit rationis absolute dicitur multiplex in Deo, prout hoc nomine significatur, sic etiam non est, cur communi modo loquendi refugiamus concedere potius plures ideas rerum in Deo, quam vnicam plurium rerum, ut dicebat Alber. semper enim loquimur nostro modo nominandi, & coniciendi: sicut communiter dicimus in Deo plura esse attributa. Et quidem August. plures eas appellat, cum dicit lib. 8. q. 46. alia ratione conditum esse equum, alia hominem, & Dionys. cap. illo 5. de diuin. nomin. non longe à fine, cum ideas, & exemplaria rerum in Deo appellat bonas voluntates, & prædestinationes.

CAPVT II.

Ideas in Deo non distinguuntur intellectu diuino, nec humana videtur Deum, sed viatoris solum.

Sed inter auctores, qui dicunt ideas in Deo sola operatione intellectus distinguuntur non satis conuenit, vtrum diuino intellectu, an solum humano distinguantur. Tho. de Argen. plane docet, idearum distinctionem non ab intellectu humano, sed solum à diuino provenire. Probat vero, quia id, quod distinguit, non potest esse posterius eo, quod distinguitur: sed idæ sunt æternæ, & intellectus humanus temporalis, ergo non possunt ab eo distinguuntur, cætera omnia argum. sunt eiusdem farinae, quæ facili negotio vnica solutione diluuntur. Porro autem intellectum diuinum distinguere in sua essentia diuersos respectus, quibus multiplicentur idæ, ipse & ceteri, quos recensebimus disp. 118. docent, eo quod nihil obstat, quo minus Deus ita seipsum intelligat, sicut videt se à viatoribus etiam intelligi. Hanc sententiam ex parte sequuntur alij Theologi non infimi nominis, cum asserunt ideas quidem ab intellectu diuino distinguuntur, non tamen negant à nobis etiam distinguuntur posse. Sic vero docent Henric. quodlib. 9. q. 1. Aegid. q. citata præcedenti cap. ad 1. Capreol. in 1. d. 36. q. 1. artic. 1. circa finem, ad 3. contra 2. conclus. imo & S. Thom. in hoc art. 2. ad 2. & 2. Caietan. & alij recentiores ibidem, clarius, 1. contra gen. cap. 54. & ibidem Ferrar. fauent etiam alij, quos disput. 118. commemorabimus, qui docent attributa in Deo non sola ratione nostra, sed etiam intellectu diuino distinguuntur.

Adhuc tamen in explicanda hac opinione Doctores

Aureol.

Absolute in Deo sunt plures idæ.

Augustin.

Dionysius.

Opinio Argen. Ratio illius.

Eidem sententia fauent alij.

Henricus.

Aegidius.

Capreolus.

Thomas.

Caietanus.

Ferrar.

In quo distinguuntur.

Kk 2

dores citati non consentiunt. Nam Caiet, quem aliqui sequuntur recentiores, putat essentiam diuinam distingui in plures ideas, quatenus eam Deus intelligit, etiam directe, comparare tamen cum creaturis: hoc est, ut ab ipsis imitabilem: sic enim dum actu directo eam apprehendit imitabilem à creaturis, in ipsa confurgit multiplex respectus rationis, qui dicitur idealis. At S. Th. in solutione illa ad r. ait, per actum directum Deum intelligere essentiam suam, & creaturas in ea; sed cum cognoscit se intelligere multa per suam essentiam, intelligere etiam plures rationes rerum, vel plures ideas in intellectu suo: quibus verbis docere videtur actu reflexo confurgere relationes ideales in Deo, quando Deus intelligit suam essentiam intellectam comparate cum creaturis: & hoc facile videtur probari. Nam sicut cum actu directo intelligitur à nobis natura humana abstracta à singularibus, nondum habet actu respectum rationis, donec eam intelligamus actu reflexo esse à nobis iam intellectam, sic etiam nondum essentia diuina habet respectum rationis idealis, donec actu reflexo intelligatur ut intellecta.

S. Thomas.

Quid iuxta
hanc senten-
tiam dicatur
veritas.

6

Caietanus.

Relatio ra-
tionis quando
confurgit
actu reflexo,
vel directo
cognitiuis.

Respectus na-
tura vniuer-
salis ad in-
diuidua con-
furgit actu
directo eam
per rationis.

Ego tamen cenfeo, si vera esset horum opinio, quatenus asserit essentiam diuinam ab intellectu diuino distingui in plures ideas actu directo, distinguendam fore ea ratione: quia (ut ait Caiet.) Deus eam intelligeret, ut imitabilem à creaturis: & sicut ad eas relatur. Namque eo ipso, quod eam concipit cum ordine ad creaturas, obicitur illa, & cognoscitur cum relatione ad illas: & quia intelligitur diuerso modo imitabilis, intelligitur cum varijs relationibus, ac proinde in plures ideas distinguitur. Id quod non obicere tradit S. Thom. in hoc artic. ad 3. cum ait respectus, quibus multiplicatur idea in essentia diuina, non effici à rebus, sed ab intellectu diuino comparante essentiam suam cum creaturis: atque hoc ipsum ceteri auctores videntur asserere. Cum vero dicimus relationem rationis confurgere per actum reflexum, intelligitur, quoties relatio illa confurgit ex eo, quod res cognita est, tanquam ex fundamento: ut si ex eo quod res intellecta est, & cognoscitur, ut antea intellecta, concipitur cum respectu illo rationis ad intellectum, à quo dicitur intellecta, hoc enim fit per actum reflexum. Quod si relatio rationis confurgit per intellectum comparantem rem aliquam cum alijs, quæ reuera non refertur ad illas, relatio illa comparationis non confurgit actu reflexo, sed directo, quo res illa cum alia confertur: sicut cum Deum concipio ut creatorem comparate cum creatura, ipsum concipio cum respectu, qui cum non sit realis, est rationis habens esse solum per intellectum: sic igitur si Deus intelligeret suam essentiam relatur ad creaturas ut ab eis imitabilem, hoc eodem actu directo conciperet in sua essentia respectum, qui solum haberet esse, eo quod cognoscere eam.

Hoc eodem pacto, nempe actu directo, sed comparate, confurgit relatio rationis in natura vniuersali, eo solum quod illa concipitur vno conceptu, quasi vna superior multis, quibus ut communis comparatur, nec opus est actu reflexo cognosci tanquam prius cognita, ut talem respectum actu dicatur habere. Nam si intellectus comparat illam inferioribus, eo ipso eam intelligit actu reflexo non reali relatione, ut perspicuum est, ergo conficitur per intellectum: cumque relatio ratio-

nis tandiu actu dicatur esse, quandiu cognoscitur, tunc actu erit, cum res illa per intellectum comparatur. Porro hæc notitia, qua natura comparatur, non potest esse simplex apprehensio, sed compositio: tunc enim intellectus comparat, cum videtur illam naturam in pluribus esse, & eis conuenire: tunc autem videt eis inesse, quando predicatione eam alijs confert, & comparat.

Ceterum existimo nullam distinctionem, aut relationem rationis, quæ non conuenit Deo ex natura rei, posse ipsi conuenire per suum intellectum: hoc vero ex professo probabitur infra disp. 118. c. 2. nulla enim distinctio rationis, aut respectus fit ab intellectu concipiente rem, sicut est proprio, & quidditatiue conceptu. Nam qui concipit distincta, quæ re in diuina sunt, & relatur, quæ re ipsa absoluta sunt, non format proprium conceptum rei: cum igitur Deus scientia sua ita perfecte res omnes intelligat sicut sunt, ut nihil proflus eas mutet in mente sua; fieri ut quæ sunt magna imperfectione, ut ipse ratione distinguat, quæ re ipsa non differunt, & refert, quæ reuera non referuntur. Et quamuis Deus optime cognoscat, sua attributa à nobis distingui, & aliqua illarum concipi à nobis ut relatur, quæ reuera absoluta sunt, suo tamen intellectui non obijciuntur sicut nobis: quemadmodum etiam ipse intelligit à nobis cognosci res spirituales per alienos conceptus, sed ipse non format sibi conceptus illos imperfectos de rebus, quos nos habemus, superest igitur ut cum dicimus plures esse in Deo ideas ratione distinctas, pluresque ideales respectus, intelligendum sit per intellectum viatoris, non per diuinum, imo neque per intellectum videntis Deum, quatenus Deum clarè intuetur: ut eadem ratione colligitur, & loco citato fusius dicemus. Quare nomen hoc *idea*, quod à nobis impositum est, nostro modo intelligendi significat in Deo respectum rationis notitæ, ac proinde superius diximus absolute concedi posse in Deo plures ideas.

Quod vero assererat Argentina, ut probaret non posse ideas in Deo nostro intellectu distingui, finitolum est: nam cum dicimus esse in Deo plures ideas, non intelligimus ab æterno actu distinctas, sed quæ ab æterno possent distingui, si esset intellectus, qui essentiam Dei, ut imitabilem à pluribus creaturis cum ipsis compararet, ac proinde Logici dicerent esse plures in Deo ideas ab æterno fundamentaliter, non formaliter, idemque de omni respectu rationis, quem Deo nos in tempore tribuimus, dicendum est, quoties fundamentum æternum est: si vero esset temporale nouum, ut q. 14. art. 15. notauimus.

CAPVT III.

Non dicuntur in Deo esse plures artes, aut scientia, sicut dicuntur plures ideas.

Scholastici, qui huius rei mentionem fecerunt, absque ulla controuersia affirmant, in Deo non esse dicendas plures scientias, aut artes, etiam si dicantur plures ideas: variant tamen in assignanda ratione.

Primo Alexan. 1. part. quest. 27. mem. 4. art. 1. §. unico, eam reddit, quia ars & scientia se habent ex parte ipsius scientis, & artificis, sed idea potius ex parte rerum. Hanc rationem videtur amplius explicasse S. Thom. in hoc art. ad 2. quia scilicet ars, & sapientia